

aprakstīts apģērbs, ēdieni, izklaide, satiksme, tikumi, cita starpā luksuss un viesmīlība, kas valdīja pilsētā un bija pamatā ceļotāju labvēlīgiem iespaidiem par to.

Par pilsētas etnoloģijas problēmām raksta arī Igaunijas tautas kultūras ilggadējais pētnieks Antss Viress (*Ants Viires*). Sniegts pārskats par līdzšinējo veikumu un izvirzīti nozīmīgākie turpmāk risināmie jautājumi – pilsētnieku struktūras veidošanās, karadarbību ietekme, sabiedriskā dzīve, patēriņš, subkultūra u.c. Īpaši uzsvērta nepieciešamība izvērst sistemātiskus pilsētu etnoloģiskos pētījumus.

Vairāki apcerējumi veltīti konkrētu objektu vēsturei – Tallinas pirmajām elektriskajām stacijām (*Eino Pillikse*), rentgenstaru izmantošanas sākumam (*Heino Gustavson*). Sējumā iekļauti arī jaunu arhīvu dokumentu oriģinālie teksti, to skaitā Raimo Pullata apstrādātais Tallinas Lielās ģildes vecākā Gotharda Paulsena mantojuma detalizēts apraksts no 1769. gada. Izdevumu papildina Tenisa Lībeka apskats par fotogrāfiju Tallinā 19. gs. 60. gados un vairāki reti 19. gs. fotouzņēmumi ar komentāriem.

Grāmatu noslēdz apjomīga sadaļa “Recenzijas, anotācijas”, kura informē par pilsētu vēsturei veltītiem pētījumiem pēdējos gados Igaunijā, Latvijā, Polijā, Vācijā, Austrijā, Somijā un citās zemēs.

Linda Dumpe

Forschungen zur baltischen Geschichte. Bd. 1 / Hrsg. von Mati Laur und Karsten Brüggemann. – Tartu: Akadeemiline Ajalooselts, 2006. – 286 S.; Bd. 2 / Hrsg. von Mati Laur und Karsten Brüggemann. – Tartu: Akadeemiline Ajalooselts, 2007. – 309 S.; Bd. 3 / Hrsg. von Mati Laur und Karsten Brüggemann. – Tartu: Akadeemiline Ajalooselts, 2008. – 320 S. (Pētījumi par Baltijas vēsturi)

Igaunijai, Latvijai un Lietuvai ir līdzīga vēsture, bet katrai sava valoda, kas veido barjeru kaimiņvalstu publikāciju iepazīšanā. Tā kā Baltijas vēsturnieki saziņai savā starpā un ar citvalstu pētniekiem lieto kādu no lielo Eiropas tautu valodām – un vēstures zinātnē tā tradicionāli bijusi vācu valoda –, tad loģiska ir nesen nodibināta žurnāla

jeb gadagrāmatas “Pētījumi par Baltijas vēsturi” iznākšana vāciski. Sējumu izdošanu jau trīs gadus nodrošina Tartu Universitāte, diviem jaunākajiem numuriem piesaistot arī Latvijas Universitātes finansiālu un redakcionālu atbalstu. Krājuma sastādītāji un izdevēji ir igauņi Tartu Universitātes Vēstures un arheoloģijas institūta profesors Mati Laurs (*Laur*) un vācietis prof. Karstens Brigemans (*Brüggemann*), kurš kopš pagājušā rudens strādā Tallinas Universitātes Vēstures institūtā, bet iepriekš bijis pasniedzējs Tartu Universitātes Narvas koledžā. Izdevuma redakcijas darbu veic vēl četri igauņu vēsturnieki un Latvijas Universitātes lektors Andris Levāns. Redkolēģija izveidota, sadarbojoties ar zinātniekiem no Zviedrijas, Somijas, Vācijas, Krievijas, kā arī diviem Latvijas Universitātes profesoriem – Gvido Straubi un Ilgvaru Misānu.

Kā 2006. gadā iznākušā pirmā sējuma ievadā rakstīja K. Brigemans, šī periodiskā izdevuma mērķis ir iepazīstināt ne tikai vietējos Baltijas profesionāļus, bet arī plašāku mūsu reģiona vēsturē ieinteresētu speciālistu loku ar aktuāliem pētījumiem. Galvenajā nodaļā, kas aizņem gandrīz divas trešdaļas izdevuma apjoma, katrā sējumā ievietoti 9 vai 10 zinātniski raksti. Bez tam ik numuram pievienota nodaļa “Ziņojumi”, kur atrodama informācija par konferencēm, saraksti ar vēstures nozarē Igaunijā un Latvijā kopš 1991. gada aizstāvētām doktora disertācijām, ziņas par abu valstu okupācijas muzeju darbu u. tml. Ievērojamu vietu aizņem trešā nodaļa ar jaunākās literatūras apskatu un recenzijām, ikreiz dodot informāciju par desmit – piecpadsmit grāmatām.

Izdevumā “Pētījumi par Baltijas vēsturi” publicēto zinātnisko rakstu tematika aptver vēstures problēmas no viduslaikiem līdz 20. gs. vidum, galvenokārt pievēršoties politiskiem, ekonomiskiem, sociāliem un nacionāliem jautājumiem. Lielākoties teksti nav ilustrēti, kā izņēmums minami dažiem rakstiem pievienoti atsevišķi zīmējumi, kartes vai diagrammas. Toties katram rakstam dots īss kopsavilkums angļu valodā. Pirmā sējuma desmit zinātniskos rakstus pilnībā bija devuši igauņu autori, savukārt otrajā plašākas publikācijas sagatavojuši jau četri, bet trešajā – vēl trīs Latvijas vēsturnieki. Te minams Mārītes Jakovļevas arhīvu materiālu apkopojums par Kurzemes hercoga Jēkaba sakariem ar Krieviju, Inetas Lipšas raksts par Latvijas Republikas parlamenta vēlēšanās 1920.–1934. gadā iesaistītām sievietēm, Ilgvara Butuļa raksts par Kārļa Ulmaņa autoritārās ideoloģijas ietekmi uz Latvijas vēstures pētniecību un Vitas Zelčes apskats par 1945. gada kalendāriem (otrajā sējumā), kā arī Andra Šnē raksts par 10.–12. gs. sociālajām attiecībām Latvijas teritorijā, Ulda Krēslīņa pētījums par 1927. gada puču Valmierā un Rasas Pārpuces apcerējums par paritārās komitejas darbu 1939.–1940. gadā sakarā ar Baltijas vāciešu kultūras vērtību izvešanu (trešajā sējumā).

Kā rāda minēto rakstu nosaukumi, līdz šim Latvijas vēsturnieki jaunajā izdevumā pārsvarā publicējuši pētījumus par 20. gs. 20.–40. gadiem. Jācer, ka turpmāk gadagrāmatā vairāk tiks iekļauti arī citu Latvijas vēstures periodu speciālistu darbi, jo rakstu hronoloģisko ietvaru un tematikas paplašināšana citu zemju vēsturniekiem dotu labāku ieskatu mūsu pētnieku daudzpusīgajā veikumā. Tāpat jāvēl redakcijai atrast rakstīt gribošus un varošus pētniekus Lietuvā, kas līdz šim izdevumā

pārstāvēta tikai ar dažiem grāmatu apskatiem. Vēl viens ierosinājums varētu būt nākotnē veidot tematiskus krājumus, kas parādītu noteikta jautājuma izpētes līmeni katrā no Baltijas valstīm un varbūt pamudinātu veikt jaunus pētījumus.

Jaunas gadagrāmatas sagatavošana un periodiska izdošana, sevišķi, ja tajā iesaistīti vairāku valstu pētnieki un raksti tiek publicēti svešvalodā, redakcijai rada papildus rūpes, bet lasītājiem tas ir dubults ieguvums. Tāpēc sējumu “Pētījumi par Baltijas vēsturi” periodiska iznākšana ir īpaši apsveicama. Jācer, ka gadagrāmata kļūs par nozīmīgu regulāru izdevumu, kas gan informēs Baltijas vēstures pētniekus par kaimiņu veikumu, gan varbūt iedvesmos un apvienos vairāku valstu vēsturniekus kopīgu projektu realizēšanai.

Ieva Ose

Arheologu pētījumi Latvijā 2006. un 2007. gadā / Sast. A. Vilcāne. – Rīga: Zinātne, 2008. – 245 lpp. – ISBN 978-9984-808-49-9

Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūts (LU LVI) ar SIA “Arhitektoniskās izpētes grupa” (SIA AIG) un Valsts kultūrkapitāla fonda finansiālu atbalstu 2008. gada nogalē izdevis rakstu krājumu, kurā apkopota nozīmīgākā informācija par 2006. un 2007. gadā Latvijā veiktajiem arheoloģiskajiem lauka darbiem un to rezultātiem. Daļa krājumā publicēto materiālu ir prezentēta 2008. gada aprīlī LU LVI rīkotajā konferencē – 2006. un 2007. gadam veltītajā arheologu atskaites sesijā.

Krājums ir likumsakarīgs turpinājums jau gandrīz pirms pusgadsimta uzsāktajai tradīcijai pēc arheologu publiskām atskaitēm nolasītos referātus konspektīvi apkopot vienā izdevumā. Pirmās arheologu un etnogrāfu atskaites sesijas referātu tēzes iznāca 1959. gadā (par 1958. gada izrakumu rezultātiem). Jāmin, ka 1959. gadā laists klajā līdzīgs krājums arī par 1957. gadu, taču tas veltīts tikai Rīgas arheoloģiskajai izpētei. Izdevums sākotnēji saucās *Referātu tēzes par konkrētā gada arheologu un etnogrāfu pētījumu rezultātiem*. 1972. gadā tas pārdēvēts par *Zinātniskās atskaites sesijas materiāliem*, bet kopš 2000. gada iznāk ar nosaukumu *Arheologu pētījumi Latvijā*. Līdz 20. gs. 80. gadiem krājums iznāca katru gadu, bet kopš 1982. gada – ik pēc diviem gadiem. Kaut arī laika gaitā mainījies tā nosaukums un izdošanas intervāls, krājuma mērķis palicis nemainīgs – īsumā apkopot jaunāko informāciju par Latvijas arheoloģisko pieminekļu pētījumiem. Kā norādīts krājuma priekšvārdā, šī ir unikāla sērija, kas ne

